N^{ER} 72. z Warszawy R. 1795.
d. 12. Wrześ: w Sobotę.

KORRESPONDENT
WARSZAWSKI Y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

Zalecenie oświecania Ulic przez latarnie.

DEPARTAMENT POLICYI WARSZAW:

Gdy urządzeniem przez JW. Generała *Buxhewdena* na dniu 8. Mca Lipca Roku teraźnieyszego wydanym, co należy do wygody powszechney dostrzegać, i stanowić Departamentowi swemu polecono zostało; a zważaiąc, iż czas iesienny zbliża się, i ciemność wieczorna wcześnie bywać zaczyna, chcąc i w tym wygodę każdemu w szczegulności uczynić; wiadomo czyni komu o tym wiedzieć należy, a mianowicie wszystkim Dziedzicom, i Possessorom, oraz zawiadowcom Pałacow, Klasztorów, Kamienic, i Domow mieszkalnych, na ulicach publicznieyszych, a nayszczególniey tych, które dotąd Brukami zasłane są, Possessye swoie maiących, zaleca, iżby zaczynaiąc od dnia 20. Mca i Roku teraźnieyszych, Latarnie przed swemi Possessyami sposobem w Roku przeszłym i teraźnieyszey zimy praktykowanym (nim urządzenia dawnieysze w tey mierze poczynione, roztrząśnione i zważone zostaną) zaraz przy zmierzchaniu każdego wieczora oświecać kazali, pod wskazaniem kar na nieposłusznych urządzeniom. Czego dozor Szl: Burmistrzom Wydziałowym, iak naymocnieyszy poleca, i nineysze Obwieszczenie, nietylko po rogach ulic publicznych ogłosić, ale nawet i przez Gazety donieść Publiczności Kancellaryi swey zleca. Dan

w Warszawie na Sessyi dnia 9. 7bris 1795 Roku.

Z Protokułu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

(L. S.) *Michał Kraiewski R. D. P. W.*

Czytałem *Fiedorowicz.*

Ordynacya Sądowa Departamentu Policyi Warszawskiey d. 24. *Augusta* 1795. *roku urządzona.*

Gdy urządzeniem przez JW. Generała *Buxhewdena*, na dniu 8. miesiąca Lipca roku teraźnieyszego wydanym, Departament Policyi na mieysce ustałey Juryzdykcyi Marszałkowskiey został ustanowiony, i onemuż sądzenie spraw poleconych, stosownie do praw kraiowych większością zdań przepisano zostało: Przywodząc zatym takoweż urządzenie do iak nayprędszego skutku, a oraz chcąc dla przyśpieszenia sprawiedliwości dogodne, dobre, i prędkie uczynić urządzenie, stosownie więc tak do Prawa Grodzieńskiego, iako i dawniey w Juryzdykcyi Marszałkowskiey używanych zwyczaiow, ninieyszą co do sądowości przepisuie ordynacyą.

1*mo*. Departament Policyi sessye swoie w Pałacu Krasińskim, w mieysu gdzie Juryzdykcya Marszałkowska przedtym agitowała się, codziennie odbywać będzie, zaczynaiąc z rana o godz: 9 a kończąc o godz: 12. Dnie zaś wolne będą niedzielne i święta. Prezydować w tym Sądzie będzie JW. *Cymmerman* Plac-Major woyska Rossyiskiego, a w nieobytności iego pierwszy z porządku Assessor, Assessorowie tym porządkiem zasiadać będą, iakim są w urządzeniu wyżey wyrażonym położeni. Komplet do spraw kryminalnych naymniey z pięciu, a zaś do spraw Policyinych i uczynkowych, oraz do ułatwienia interessow ekonomicznych, naymniey z 3ch składać się

będzie. Podług prawa, w sprawach kryminalnych tylko kryski iść będą, w innych zaś sprawach i rezolucyach, większość zdań głośnych ułatwiać będzie. A inaczey rozumieiący, i odłączaiący się od większości, zdanie swoie gdy zechce, w Protokule naydaley na następney Sessyi zapisać może. W decyzyach sądowych z dołu koleyno iść zdania będą, w potocznych zaś okolicznościach, każdy Assessor z mieysca swego zdanie swoie oświadczy. Komplet i W. Pisarz, iako *cum voce decisiva* zasiadaiący, stanowić będzie, a zaś Ur: Regent *cum voce informativa*, na sessyi zasiadać ma; a w niebytności W. Pisarza, Ur: Regent mieysce iego w pisaniu dekretow zastąpi, a w przypadku niebytności i Ur: Regenta, Ur: Vice-Regent mieysce i obowiązki onychże zastąpić ma. W tym Departamencie wszystkie sprawy, które urządzeniem przez JW. Generała *Buxheudena* pod dniem 8. miesiąca Lipca roku teraźnieyszego wydanym, polecone zostały, to iest: 1*mo.* O wszelkie rozruchy, zabóystwa, kradzieże, oszukaństwa, gwałty, zgorszenia dobrym obyczaiom przeciwne, oraz inne wszelkiego gatunku kryminały, spokoyność powszechną naruszaiące. 2*do.* Sprawy Policyine prędkiey wymagaiące exekucyi, a z nakazu Departamentu tego przez Officyalistow popierać miane. 3*tio.* Sprawy Policyine względem sprzeciwienia się wszelkiego rodzaiu taxom, oszukania w miarach, wagach, względem nieopalania latarń, porządku ogniowego niezachowania, ochędostwa, i tym podobne, z urządzeń dotąd stanowionych, lub stanowić się mianych, wynikłe, drogą appellacyi od sądu Burmistrzow Wydziałowych, podług oddzielney ordynacyi przychodzące. 4*to.* Wszelkie sprawy o nieposłuszeństwo urządzeniom, i dyspozycyom Departamentu swego. 5*to.* Wszelkie sprawy uczynkowe, w których kara pieniężna zł: 100. lub tygodni dwa wieży przechodzić będzie, drogą ap-

pellacyi od sądu Woytowsko-Ławniczego przychodzące. *6to*. Sprawy o nieposłuszeństwo urzędow Burmistrzowskich na rezolucye, dyspozycye, i rozrządzenia, oraz Urzędnikow i Dozorcow exekwuiących też dyspozycye i rozrządzenia, tudzież zgwałcenie beśpieczeństwa Juryzdykcyi Departamentu osób w nich zasiadaiących, Officyalistow, i Dozorcow, gdzie z urzędu znaydować się będą; nakoniec o przestępstwa Officyalistów, Dozorcow, i sług Policyinych, i te, które przez JW. Generała *Buxhewdena* po rozsądzenie odesłane zostaną, bez żadney dalszey appellacyi sądzone będą. Aby zaś sprawa każda iak nayprędzey odbytą została, następuiący porządek do odbywania onych przepisuie, i reiestrow do czynienia wpisow pięć postanawia. 1*wszy* Inkwizycyiny, do którego sprawy wymagaiące inkwizycyi zaraz po wydanych Pozwach, i zeznaniu Relacyi wpisane przez Regenta będą, z którego reiestru niedopuszczaiąc żadnych kontrowersyi, chyba w ułatwieniu Akcesoriow, Prawem Grodzieńskim pozwolonych, same tylko Dekreta na inkwizycyą zapadać maią, a po wywiedzionych inkwizycyach z reiestru sobie właściwego sądzoną być ma; do reiestru tego wolno będzie wpisać sprawę przeciwko świadkowi upornie świadectwa zeznać niechcącemu. 2*gi* Reiestr extraordynaryiny, do którego sprawy tylko za wyraźną rezolucyą sądu wpisywane będą, w którym sprawy o nieuszanowanie sądu, o beśpieczeństwo osób sąd ten składaiących, oraz Officyalistów do tego sądu należących, tudzież o nieposłuszeństwo urzędow Burmistrzowskich na rezolucye, dyspozycye, i urządzenia, niemniey Urzednikow, Dozorcow i sług Policyinych, nakoniec o grzywny stronom przysądzone, mieszczone zostaną. 3*ci* Spraw kryminalnych, z którego same kryminały sądzone być maią. 4*ty* Spraw z appellacyi przychodzących, z którego same appellacyine sprawy sądzone będą.

sty Spraw Policyinych, gdzie wszystkie sprawy z urządzeń Policyinych wynikaiące, oraz o nieposłuszeństwo rezolucyom i dyspozycyom, wpisywane będą. Wpisy po wydanym pozwie, i okazaniu relacyi przez stronę, w reiestr sobie przyzwoity, przez Ur: Regenta z wymienieniem wszystkich osób tak powodowych, iako i pozwanych, oraz rzeczy o co idzie, wpisywane będą, które Ur: Regent w porządku utrzymywać ma. Pozwy do sądu tego wychodzić będą pod tytułem: *Departament Policyi Warszawskiey.* Pieczęć zaś tak na Pozwach, iako i wszelkich Extraktach z herbem Miasta, oraz napisem wkoło, *Pieczęć Departamentu Policyi Warszawskiey*, dawana być ma. Pozew każdy wychodzić powinien od Patrona przysięgłego, dla czego każdy Pozew przez Patrona własną ręką niżey Pieczęci z wyrażeniem imienia i przezwiska podpisany być ma, pod nieważnością. Zeznanie takowych pozwow zwyczaiem w Juryzdykcyi Marszałkowskiey Koronney używanym, następować powinno, to iest: wydaiący Pozew powinien na stęplowanym papierze, wraz z kopią iedną także na stęplowanym papierze, za Relacyą do Sądu służyć maiącą, i drugą kopią dla Kancellaryi na arkuszu ordynaryinego papieru, końcem zostawienia oney przy Aktach, napisać, i Woźnemu oddać, ten pieczęć wziąwszy natychmiast stronie pozwaney powinien położyć, a położywszy na kopiach obydwoch kiedy, komu, na którey ulicy, w czyim domu, pod którym numerem Pozew położył, areszt ieżeli kładziony był, lub nie, przyięty lub nieprzyięty został, ma napisać, i swym podpisem stwierdzić, a stwierdziwszy do zaświadczenia Ur: Regentowi poda, który iednę kopią, że iest zeznana zaświadczy, a drugą zanumerowawszy, i którego dnia zeznaną, i przyiętą została, zakonnotowawszy, w Kancellaryi końcem uformowania Protokułu zostawi. Sprawy z reiestrow Inkwizycyinego, Appellacyi-

nego., Policyinego, w dni trzy po zeznaniu Relacyi, a zaś z reiestrow kryminalnego, i extraordynaryinego, zaraz dnia drugiego wołane, i sądzone być mogą. Pozwy zaś wzaiemne, byle w tey samey sprawie, aby tylko nie było więcey powodow i pozwanych na nowo pociąganych, oraz inney oddzielney rzeczy, choćby tego samego dnia, którego sprawa przypada, wydane zostały, i przed Aktami zeznane, za dobre przyięte być maią. Memoryały zaś wszystkie tak przez JW. Generała *Buxhewdena* odesłane, iako i do sądu podawane na papierze stęplowanym napisane z podpisem strony samey, lub Plenipotenta umocowanego do sądu podawane być powinny, i te które sądowości wymagać będą, z pod wpisow decydowane zostaną, inne zaś sposobem ekonomicznym ułatwiane przez rezolucye będą. Patronowie Juryzdykcyi Marszałkowskiey, i wszelkich Magistratur, Juryzdykcyi kraiowych byleby przysięgli byli, dowod wykonaney przysięgi u piora złożyli, w tym sądzie stawać mogą. Dla lepszego porządku rzeczy, księgi następuiące mieć stanowi: 1*mo*. Dwa Sentencyonarze, ieden Sądowy, w którym wszystkie decyzye i wyroki sądowe zapisywane, przez iednego z JW.W. Assessorow będą, drugi Ekonomiczny, do którego decyzye ekonomiczne także przez JW. Assessora wpisywane być maią. Które wyroki przez Prezyduiącego podpisywane będą. Które zaś do exekucyi wyroki przychodzić będą, te na sessyi za wniesieniem strony przez Prezyduiącego podpisane zostaną, a w przypadku niebytności Prezyduiącego, pierwszy z porządku zasiadaiących Assessor podpisze. 2*do*. Dwa Protokuły dekretowe, ieden spraw kryminalnych, drugi cywilnych. 3*tio*. Protokuł czynności Ekonomicznych. 4*to*. W Kancellaryi mieć będzie Regent osobne 4ry Protokuły, *pierwszy* w którym przyimować ma Obdukcye, Wizye, weyścia i wyiścia z wieży, Pu-

blikaty i Proklamaty. *Drugi* w którym przyimować będzie Plenipotencye, Cessye, Roboracye, zaręczenia i kwity, nietykaiąc Tranzakcyi w niczym cywilnych. *Trzeci* w którym przyimować będzie Oblaty dzieł wszystkich Ziazdowych, Ordynacyi i innych, które do Oblaty przez kogo przyniesione zostaną. *Czwarty* Protokuł Relacyi, w którym wydawanych Pozwow kopie Relacyi konserwowane będą. Do odbywania spraw sądowych w tydzień dni cztery, to iest: Poniedziałek, Wtorek, Czwartek i Sobotę, naznacza; a Srzodę i Piątek do ułatwienia interessow ekonomicznych zostawuie. Sprawy kryminalne i extraordynaryine, w każdy dzień sądowy za uwiadomieniem wprzód przez Prezyduiącego, i oznaczeniem czasu do sądzenia, brane być mogą.

Obowiązki W. Pisarza.

W. Pisarz mieć będzie Kancellarzystę, dla wciągania dekretow w Protokuł z Manuału w Sądzie będącego, i wydawania stronom rekwiruiącym Extraktow, tak Dekretow iako i Kondemnat, i ta Kancellarya będzie oddzielna od susceptowey. Dekreta wszystkie pisać, i Extrakty onych z podpisem swym wydawać ma, a w przypadku niebytności W. Pisarza, Ur: Regent w tym zastąpi; Extrakt żaden bez podpisu Pisarza lub Regenta i pieczęci, ani w Sądzie, ani w Kancellaryi na terminie znaczenia żadnego mieć nie będzie; także W. Pisarz mieć będzie baczność, aby mimo Dekretow i Kondemnat wszelkie Rezolucye wydawane w Protokoł wpisywane były.

Obowiązki Ur: Regenta Sądowego i Kancellaryi.

Regent Sądowy i Kancellaryi w niebytności W. Pisarza Protokuł trzymać, i Dekreta pisać obowiązany będzie, i na Sądach codziennie znaydować się. Memoryały wszystkie tak zaskarżaiące, iako też odpowiednie podawane, od stron

odebrać, i w księgę na to sporządzoną z wyrażeniem wielości przyłączonych Annexow, pod liczbą wyrażaiąc dzień podania, wpisywać. Rezolucye wszelkie na rekwizycyą stron żądaiących z podpisem swym własnym i pieczęcią bez depaktacyi wydawać będzie; w Kancellaryi tak z rana, iako i po południu, końcem załatwiania przychodzących czynow znaydować się ma. Tranzakcye wszystkie bez zwłoki przez siebie samego, lub przez swego Susceptanta przyimować powinien, Archiwum mieć w dozorze, i doglądać, aby nikt krzywdy w Kancellaryi przez depaktacyą lub zwłokę w wydawaniu Extraktow nie ponosił, a za swego Susceptanta w odpowiedzi będzie. Klucze od wieży u siebie trzymać, i dopiero przy zasiadaniu przez osądzonego, wieżę Woźnemu, który do zasiadania afsystować będzie, na czas powierzy, a tego aby Ur: Instygator Sądowy rapport o zasiadaiącym i wychodzącym z wieży Departamentowi podał, dopilnuie. Pieczęć na wszystkie Extrakty i Blankiety dawać będzie, a z swey Kancellaryi żadnego Extraktu bez swego podpisu i pieczęci nikomu nie wyda, i na Relacyach przez siebie przyiętych wyraźnie podpisywać się będzie: dopilnuie, aby Woźny w Kancellaryi tak do przysięgi, iako i Publikat, Obdukcyi czyli zadanych ran (które albo sam, albo przez swego Susceptanta przyimować, i opisywać winien, zawsze znaydował się. Wpisy wszystkie swoią ręką wpisywać; Protokoły i wszystkie książki w porządku utrzymywać. Których Summaryusz dokładny przy końcu każdey książki znaydować się powinien, z opisaniem na którey karcie, pod którym miesiącem, dniem i rokiem, między kim iaka decyzya, lub rezolucya, albo urządzenie nastąpiły, rapporta co miesiąc do JW. Generała wygotować, i przesłąć obowiązkiem będzie.

Rota przysięgi dla Regenta.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogą„cemu w Tróycy S. Jedynemu, iż będąc we„zwanym na funkcyą Regenta, wszystkie obo„wiązki od Sądu na mnie włożone, wiernie wy„konywać będę; Wpisy przez strony żądane nie„zwłocznie czynić, Kontrowersye stron dokła„dnie adnotować, Dekreta, które do pisania od„dane zostaną, stosownie do decyzyi pisać będę. „Sekretu Izby nie wydam, Akta wszystkie do „urzędu mego należące w porządku utrzymywać, „i dozor iak naypilnieyszy nad Kancellaryą mieć „będę, stron depaktować przez żaden sposób nie „będę, Extrakty żądaiącym niebawnie wydawać „będę, i to wszystko, co do urzędu mego nale„żeć będzie, wiernie i pilnie wykonywać będę. „Tak mi Boże dopomoż &c. "

(*Obowiązki Plenipotenta i koniec tey Ordynacyi w następuiącym Numerze.*)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Southampton d. 7. Sierpnia. Nad wszelkie spodziewanie, gdy naywięcey tu głoszono o nowey wyprawie ku brzegom Francyi i woysk pod kommendą Lorda *Moira* dla wsparcia wysłanych Dywizyi różnych, nagle uyrzeliśmy 170. zbliżaiących się do tuteyszego Portu różney wielkości przewozowych statkow, na które 20. tysięcy w *Spithead* weszło końcem taiemney wyprawy. Z tych okrętow przez wczorayszy i dzisieyszy dzień wysiadło na ląd całe rzeczone woysko. Takowa okoliczność dowodzi, że rząd W. Brytannii zrażony bardzo niepomyślną do *Quiberon* wyprawą, postanowił już nietentować podobnego szczęścia.

FRANCYA.

Z Paryża d. 24. Sierpnia. Kiedy z nayświększą pewnością głoszono, że Generał Pichegru z armią swoią za Ren iuż się przeprawił, a Gazeta Narodowa Paryska dzień 12. Augusta (iak w Altońskiey Nro 50. wyrażono było Gazecie) wyznaczała, w którym to ważne miało być uskutecznione wydanych od Konwencyi rozkazow dopełnienie, alić teraz pisze gazeta Leydeyska pod Nrem 69. że owa gazeta Narodowa Francuzka pod datą 21. Sierpnia doniosła, iż woysko Rzpltey Francuzkiey pod Kommendą Generała Pichegru nie zawodnie dnia 28. Thermidora (15. Augusta) Ren przebyło. Dodaie atoli, iż inne żadne nie są wyrażone okoliczności, a zatym oczekiwać trzeba dalszego w tey mierze obiaśnienia.

To ieszcze pewnieysza co donoszą pod datą 23. Augusta z Crevel Miasta leżącego w Westfalii, że w nocy z dnia 18. na 19. Generał Francuzki Jacopin z korpusem Jegrow z wyspy na Renie przy Urdingen położoney w przód Cesarskich wyrugował, a potym całą tę wyspę podbił, na którey zaraz wielkie są baterye pozakładane i całe to stanowisko naymocniey uzbroione zostało. Zdobycie tak ważnego mieysca, ułatwi dla reszty woyska Francuzkiego w tych stronach przez Ren przebranie się.

Wielu tu miema, iż kondycye w Bazylei dotąd nie rozstrzygnione pokoiu, nie tylko zawodzą nadzieie, ale gdyby tylko większych ieszcze za sobą nie pociągnęły skutkow, i strasznieyszego ieszcze krwi rozlewu nie sprawiły, niźli dotąd widziały Narody. Jakożkolwiek bądź, widać, że nieufność i intryga gabinetow nie spracowana w swych odmianach, a zawsze do swego pożytku gwałtem niemal interessa wszystkie pociągaiąca, tamuie nawet ukończenie dotąd ugody o Maryą Teressę córkę Ludwika XVI.

Ta młoda niewolnica, iak teraz głosić zaczynaią, oswobodzona iednak będzie, mimo zawiść nie miłosiernych serc nad iey dolą, i zaczynaią głosić, że do Hiszpanii odesłana będzie. Żąda Konwencya bowiem, iżby ią dłużey nie trapić samotnością i zawarciem; A lubo od Cesarza był iuż list oświadczaiący się względem iey uwolnienia, cóż z tym czynić? gdy tak nazwana *ratio status*, opoźnia chęci serc czułych.

Wszakże zwracaiąc oko na wszystkie okoliczności, nie sam tylko Dwor Wiedeński czyni trudności do przyspieszenia pokoiu, wiele innych do tego wpływow tyle sprawuie, że się opoźniaią tak pożądane skutki negocyacyi traktatow, gdy Francya nieprzełamanie trwa przy swych układach, aby lewy brzeg Renu całkiem należał do ich Rzpltey, a Niemcy żądaią przy swey koniecznie całości Imperyi utrzymać się. Przy takowym zdań rozróżnieniu, cóż innego wypada? chyba że znowu oręż roztrzygać zacznie te spory.

A lubo (iak pisze Gazeta Narodowa Francuzka pod datą 17. Sierpnia) negocyacye pokoiu z naywiększą w Bazylei traktuią się usilnością, aby kiedyżkolwiek pożądanego celu doszły, iednak nowe zachodzą znowu przeszkody. Król Pruski dokłada naywiększego starania, iżby Francya powróciła Niemcom kraie między Rzekami *Mozą* i *Renem* podbite, ale Rząd Francuzki znaiąc doskonale, iż pozbywszy tey granicy Renu, która przez lat 600. gdy panowanie do schyłku dążyło Państwa Rzymskiego, tamą była, że od Barbarzyńskich Narodow pochłonione być nie mogło, i nie wprzód silna ta przeszkoda pokonana została, póki Pułnocne i Azyatyckie siły przemocą swą nakoniec za Ren Rzekę nie przeszły. Jeśliby więc aż do Rzeki tak wiele znaczącey, nie zatrzymała Francya kraiow, toby pokoy teraźnieyszy był tylko zawie-

szeniem na czas broni, nie zaś trwale gruntującym traktatem pokoy i beśpieczeństwo Narodow, czego Francya i Europa cała naypilniey potrzebuie. A skoroby Francya do Renu nie miała swych ciągle krain, pewnieby zawsze Emigranci na progu stali domu tey wielkiey machiny, do któreyby co moment mógli zarzucić ogień dla spalenia całey budowy.

Procz tego nie chce Francya dozwolić Królowi Pruskiemu, aby się rozlokował i wzmocnił na obszernych równinach pomiędzy *Mozą* i *Renem* położonych, których zyżność i bogactwa dałyby mu zawsze sposobność utrzymywania ogromney w tamtych stronach siły zbroyney, a zatym na granicach Rzpltey Francuzkiey byłby rozlokowany, coby mógło podniecać rozruchy w kraiu, a z czasem i Hollandyą mógłby opanować, w takich okolicznościach, iak się stało R. 1787. gdyśmy dać nie mógli tey Rzpltey żadnego ratunku.

„Wszystkie te przyczyny (dodaie taż Ga„zeta) powinny Rząd utrzymywać przy tym, „aby nieodstępował od naygruntownieyszey za„sady swey potęgi i beśpieczeństwa, które na „tym zawisły, aby granice Francyi szły brze„gami Renu.

Poznać każdy może, iż takowe Pism Paryzkich reflexye odsuwają się nieco od owey ufności przyiacielskiey, którey należałoby przypisać traktat zawarty w Bazylei między Francyą i Królem Pruskim, gdyby zbieg innych okoliczności nie szukał pobudek tak wyszukanych racyi w przyzwoitości, (dans la convenance.)

Jakoż wszystkie ofiary i otwarcia negocyacyi Gabinetu Pruskiego na Seymie Ratyzbońskim, za naypierwszą miały zasadę, aby Państwo Niemieckie przy całości granic dawnieyszych zostało, ale daleko iest od tego, aby układy Francyi zgodziły się na to, gdyby possesye

krajow nabytych przez tyle krwi rozlania i zwycięstw miały być nazad powrócone, iako całość owa koniecznie tego wyciąga.

Niewiadomo iak te sprzeczności dzieł tak z sobą walczących, a które niby do pokoiu, iak mówią dążą, pokombinować. A ieszcze mniey poiąć można iak takowa robota może być pogodzona z bez-interesownym oświadczeniem, które Dwor Berliński tak wyraźnie i nieraz już oświadczył przed współ-Stanami Imperii, a nadewszystko nowy ów proiekt iak można do bezstronności przystosować, gdy twierdzą, że tenże Dwor Berliński stara się do Państw swoich nowe przyłączyć posseſsye w Westfalii, które należały dotąd do Elektora Bawarskiego Palatyna Renu.

Zda się pewną iest rzeczą (mówi Gazeta Paryzka, pod tytułem: *Curier-Universel* pod datą 16. Augusta) że Król Pruski rozpoczął iuż swe z Rządem Francuzkim negocyacye, aby mógł do Państw swych przyłączyć Xstwo Julii, (*) kray leżący teraz między zdobytemi przez Francyą Prowincyami za Renem, do którego Król Pruski twierdzi, że ma prawo.

Takowa negocyacya od Króla Pruskiego przedsiewzięta w Paryżu, wielkich doznaie przeszkod od Kommiſsarzow tamże przysłanych z Miasta *Akwizgranu*, a naywięcey od Posłow Rzplitey Hollenderskiey, którzy twierdzą, iż skoroby Król Pruski został Panem Xstwa *Julii*, byłby tym samym znaczney części brzegow rzeki Renu Pa-

(*) *Xstwo w Cyrkule Westfalii należące do Elektora Palatyna, długie iest mil* 40, *szerokie* 20. *Gdy w przeszłym wieku zgasła Familia Xiążąt* Kliwii, *po długich sporach nakoniec dostały się Xstwo* Kliwii *i Hrabstwo* Marck *Domowi Brandeburskiemu*, *a Xstwo* Julii *i Hrabstwo* Berg *Palatynom Renu.*

nem, a zatym skoroby tylko chciał, barzoby mógł szkodzić handlowi Rzplitey Batawskiey.

Jakożkolwiek bądź (dodaie taż Gazeta Paryzka) to pewna, że konferencye w *Bazylei* są nieustaiące i barzo czynne, a pokóy powszechny, który potym złożony być może z wielu traktatów ściągaiących się do wielu Państw szczegulnych, śpiesznym idzie krokiem, lubo dla oczekiwaiących końca Narodow, zda się żołwim śladem ta ugoda postępować, a iednak można twierdzić, że tak pożądany układ albo wkrótce ogłoszony będzie, albo w strasznieyszą ieszcze niż dotąd Europę zaplątą woynę.

I to też pewna, że zawarcie pokoiu z Niemieckim Państwem naywiększą teraz całey Europy zda się zaostrza ciekawość. Widoczna rzecz bowiem, że takowy traktat ze wszystkich iest naytrudnieyszy do wywiązania się, gdy naywięcey losu Państw różnych decyduie. Dziwować się zatym nie trzeba, ieśli wiele intryg, przeszkod, i nowych coraz trudności do ukończenia tak ważnego zgodzenia się są na przeszkodzie. Gdy zaś z Rzeszą i Cesarzem, tudzież z południowemi Państwy zawarty będzie pokóy, zostanie sama tylko Anglia, którey roziątrzona przeciwko Francyi nienawiść długo usiłować będzie szkodzić nowey Rzplitey handlowi, i wewnętrzney owey spokoyności, do którey wszyscy obywatele tak niecierpliwie wzdychaią. Można z iedney części Narodu dochodzić, iaka iest wola i żądanie obywatelow. Następuiąca prożba do Konwencyi posłana od obywatelow Marsylii, tłumaczy, iakie są powszechne sentymenta. (*Ta prożba w Dodatku dzisieyszym*)

NIEMCY!

Z Meurs dnia 25. *Sierpnia.* Francuzi przy tamtey stronie leżącą wyspę na Renie nazwaną *Drap*, która powyżey *Friemersheim* leży, obieli we 400. ludzi, i wystawuią na niey wielkie Bateryę.

SZWAYCARYA.

Z Bazylei d. 15. *Sierpnia.* Po ogłoszeniu, że Pretendent Korony Francuzkiey niezwłocznie miał opuścić *Veronę*, skoro tylko Wenecya uznała Francyą za Rzpltą, pisano za rzecz naypewnieyszą, iż Wenecki Senat rekwirował, aby Xże Prowansyi w innym sobie Państwie rezydencyi szukał, gdy związki Wenecyi z Francyą są na przeszkodzie onemu do mieszkania w *Weronie.* Rozeszła się wieść zatym, iż Pretendent miał ochotę iachać do Rzymu, ale znać takowa iego rezydencya byłaby niezgodna z interessami dworu Papiezkiego, przeto się niesprawdziła ta wiadomość, zatym latały mowy, i gazety stosownie do tych donosiły, iż się do Genui Xże wybiera. Wkrótce i takowe mniemania zgasły, gdy pisma publiczne rozgłosiły, iż Xiąże obrał iako za naybespiecznieyszą sobie rezydencyą *Bazyleę* Miasto neutralne Szwaycarskie, i tam wielu razem z Xciem *de Condè* oczekiwało przybycia iego. Lecz i to doniesienie niepewnoscią naprzód, a potym i zmyślonym fałszem być się okazało, gdy teraz donoszą, iż tenże Pretendent dnia 16. Czerwca ieszcze się w *Veronie* znaydował.

Jaki zaś list od Oyca S. czyli raczey odpowiedź na doniesienie Xcia Prowansyi o swoiey sukcessyi do Tronu Francuzkiego, dana iest od Papieża Piusa VI. godna iest wiadomości. A ta iest w następuiących wyrazach:

Pius VI. &c. Naszemu naymilszemu Synowi w Jezusie Chrystusie Ludwikowi XVIII Królowi Francyi i Nawarry, Królowi Chrześciańskiemu.

NAYMILSZY SYNU!

„Dowiedzieliśmy się z prawdziwą żałością „o niewczesney śmierci twego zacnego i nie„szczęśliwego Synowca, oraz o smutnych oko„licznościach tę śmierć uprzedzaiących. Nie za„pomnieliśmy wzywać Opatrzności Boskiey, aby

„raczyła utwierdzić i męstwem uzbroić Wasz „Maiestat, iżbyś w tym czasie trwaiących roz„ruchow ciężar Korony twoich Przodkow mógł „wytrzymać.

„Nicht nie uczuł tak żywą przeięty żałością „tyle smutku, iako my pogładaiąc na nieszczę„ścia i przeciwności, któremiś był obarczony „od wyiazdu twego z Francyi. Wszakże iest „koniec utrapieniom. -- Ufay więc w miłosierdziu „nieskończonym Naywyższego. On sam decy„dować będzie między W. K. Mcią i Narodem „Francuzkim, czyli ten Narod ma być Repu„blikański, czyli będzie poddany władzy Króla. „Wola iego, którą lud Francuzki w nowey or„ganizacyi Narodowey wolnie da poznać, decy„dować zapewne będzie o ofierze W. K. Mci „heroiczney, która godna iest Duszy takiey, ia„ka iest W.K.Mci, ieśli tę ofiarę W.K. Mść uczy„nisz dla spokoyności Narodu ludzkiego.

„Prawidła niepodeyrzane słuszności, które „iuż nastąpiły we Francyi zamiast układow bar„barzyńskiego systema postrachu, pod któremi „taż ięczała Francya, czynią nam nadzieię, iż „postanowienia spokoyne dopełnią naywyższey „Opatrzności wolą. Cożkolwiek nastąpi, naymil„szy Synu, zawsze polegay na troskliwości na„szey Oycowskiey, i na owym przywiązaniu; „które zawsze ku starszemu Synowi Kościoła „mieć nieprzestaniem. Daiemy Waszemu Ma„iestatowi błogosławieństwo nasze Apostolskie, „i proiemy Boga, iżby dał protekcyą prawom „iego legalnym. (podpisano) *Pius VI*.

(Data nie wyrażona tego listu.)

W Ł O C H Y.

Z Liworny d. 8. Sierpnia. Od wyspy Sardyńskiey z listami do Turynu przeznaczonemi i z wielą pieniędzmi w gotowiźnie płynący statek od Francuzkiego Kapra zabrany. Paki listow natychmiast odesłane są do Paryża.

DODA-

DODATEK Do... N^RU 72.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

W Sobotę d. 12. *Września R.* 1795.

z Warszawy.

Urządzenie o meldowaniu Osob w Warszawie.

DEPARTAMENT POLICYI WARSZAW:

Z mocy urządzenia przez JW. Generała *Buxhewdena* na dniu 8. Mca Lipca Roku teraźnieyszego wydanego, odnawiaiąc dawniey w tey mierze wyszłe urządzenie, wiadomo czyni komu o tym wiedzieć należy, a mianowicie wszystkim Dzierżawcom i Possessorom, oraz zawiadowcom Pałacow, Klasztorów, Kamienic, i Domow, w Mieście Warszawie i na Przedmieściach Possessye swe maiącym, i ich zawiadowcom, aby ludzi wszelkiego Stanu i kondycyi tak do Miasta tuteyszego przybywaiących, iako też odieźdzaiących, oraz z mieszkania do mięszkania przeprowadzaiących się, natychmiast każdy do Szl: Burmistrza Wydziału swego na piśmie nieochybnie donosili, a Szlachetni Burmistrze Wydziałowi, aby takowe doniesienia co dziennie rano nic niezostawuiąc przy sobie o godzinie 7mey regularnie do Ur: *Wroblewskiego* Intendenta Rapportowego w Kamienicy Miasta Warszawy w rogu Ulicy Nowomieyskiey sytuowaney Rapporta odbieraiącego odsyłali, zaleca. A to pod karami na nieposłusznych wskazać mianemi. Chcąc zaś, aby takowe urządzenie do publiczney wiadomości każdego iak nayprędzey doszło, nietylko przy odgłosie Trąby po rogach Ulic Publicznych oneż ogłosić zaleca, i po do-

pełnienie tego do Szl: Magistratu Miasta Warszawy odsyła, ale nadto podać do Gazet Publicznych Kancellaryi swey zleca. Dan w Warszawie na sessyi dnia 9. Mca Września 1795. Roku.

Z Protokułu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

Michał Krajewski R. D. P. W.

Czytałem *Fiedorowicz.*

Z Poznania dnia 4. *Września.* JX. *Rydzyński* nominowany iest na Biskupstwo Chełmskie, po którym gdy Suffragania w Dyecezyi Poznańskiey zawakowała, Król Jmć na ten stopień mianował JX. *de Mathy* Biskupa Thanazyeńskiego.

ANGLIA.

Z Londynu dnia 21. *Sierpnia.* Familia Królewska wyiechała do *Weymouth.* Dla ubespieczenia tuteyszego Miasta od wszelkiey Francuzow napaści, Fregata *Melpomena* odebrała rozkaz, aby tuteyszego Portu strzegła, którą ma zluzować Eskadra P. *Sidney Smith.* Ta ostrożność bardzo iest w tym czasie potrzebna, gdyż wniście do naszego portu iest naylatwieysze do uskutecznienia. Niedawnemi czasy Korsarz Francuzki bardzo blisko naszego portu *Norvich* porwał iednę z Szalupow naszych.

Zaczęto process kryminalny w Mieście *Ath* o występek przeciwko Narodowi poimanych osob Wawrzyńca *O'conor*, Michała *Griffin*, Dyonizego *Kelly*, Andrzeia *Higgins*, Tomasza *King*, i Wihelma *Fitzsimons.* Oskarżeni są; 1. Ze pod imieniem *Defenders* ułożyli proiekt pomocy dania Francużom do wylądowania na brzegi Irlan-

dyi. 2. Ze miewali zgromadzenia tym końcem naradzaiące się. 3. Ze usiłowali żołnierzy na swą pociągnąć stronę. 4. Ze rekrutowali dla kompanii *Defenders*.

Między winowaycami, których nie dawno przyprowadzono do *Cork*, samych *Defenders* 70. liczono.

BELGIUM.

Z Bruxelli dnia 20. Sierpnia. Otworzenie wolney żeglugi na Skaldzie ogłoszone iest w *Antwerpii* dnia 17. t. m. Zaraz po tey uroczystości trzy okręta Kupieckie, które w Porcie *Lillo* stały, do *Antwerpii* weszły. Przybycie wielu innych statkow iest oczekiwane.

Anglicy nieprzestaią z okrętami swemi okazywać się przy *Dunkierce* i *Havre de grace*. Kilka iuż Hollenderskich zdobyczy schwytali. Dla wstrzymania dalszych zapędow, wiele uzbroionych okrętow w *Flessingen* i *Middelbourg*, z któremi korwety i fregaty złączą się Francuzkie, na morze wyszły dla odegnania zbliżonych nieprzyiacioł.

DANIA.

Z Kopenhagi d. 29. Sierpnia. Podług doszłych tu wiadomości statki Hollenderskie *Echo*, *Gier*, i ieszcze ieden złapały 5. Angielskich okrętow płynących od wschodniego morza, i do *Norwegii* zaprowadziły.

FRANCYA.

Prezenta od Rzpltey Francuzkiey destynowane dla W. Soltana.

Widzieć się daią między kosztownemi darami lustra od 10. stop wysokości, i bogata wielka lulka z cybukiem, które nad inne wszystkie rzeczy łączą gust osobliwszy, i wspaniałość. Sama lulka prześliczną robotą sporządzona, która się ma na ziemi wśpierać, reprezentuie drzewo Ananasowe, w złocie różnemi kolorami emaliowane. Regestr innych prezentow i osob, dla

których są przeznaczone dary, są następuiące.

Dla W. Soltana.

Stolik na noszkach, czyli *tacht*. Plata do konfitur, (kiasse) Taca (un Zarfs) Dwa kachlke, czyli iaszczyki do konfitur. Wszystko to ze szczerego złota emaliowane i dyamentami sadzone. Także kiltassi, czyli złoty kubek do picia sorbetow. Luneta akromatyczna złota w prześliczney emalii i drogich brylantach. Para stop wysokich, czyli des bealen do wanny szczerozłotych w dyamenta oprawnych. Pięć wielkich luster po 10. stop wysokości na nogach ruchomych, które mogą być w każdey pozycyi lokowane.

Dla Wielkiego Wezyra.

Szabla, czyli hilicht w złoto cała oprawna, a rękoieść dyamentami sadzona. Sztylet, czyli kantehiar złoty, Zegarek złoty z repetycyami cały w dyamentach, wielka lulka perska, czyli naguille, złota emaliowana, dyamentami sadzona.

Dla Kapitana Baszy, czyli Wielkiego Admirała. Fuzya osadzona w złoto emaliowa w kolory, armata cała wyzłacana, para pistoletow oprawnych w złoto. Tabakiera podługowata w ośmiogran robiona emaliowana, lsnąca się dyamentami. Sztylet, czyli kantehiar w złoto oprawny i brylanty, otwor do lulki emaliowany i dyamentami sadzony, taca złota do położenia na niey lulki emaliowana. Wielki zegarek do sofy w złocie kolorowanym z repetycyami. Luneta akromatyczna złotem emaliowym ozdobiona.

Dla Soltanowey Valide. Sargoutek brylantowy służący za egretkę. Pas złotem emaliowany, dyamentami sadzony. Pierścień dyamentowy nazwany zefir. Zwierciadło do sophy z ramami w okolo emaliowe oprawnemi.

Dla Reis effendegyo, czyli Ministra interessow zagranicznych. Kałamarzyk z trzema piorami złotemi, emalią i dyamentami iaśnieiące.

mi, tabakiera złota w czworogran zrobiona, a rogi okrągławe maiąca emaliowane, i przy ozdobione w dyamenty. Zegar złoty z repetycyami, cyferblat Tureckim kształtem zrobiony z łańcużka obwod maiący, wszystko złote, dyamentami kameryzowane.

Dla Hiachai Wezyrowego, czyli Sekretarza. Zegarek złoty z repetycyami, i kompasem Tureckim, wszystko złote dyamentami zbogacone. Tabakiera złota emaliowa cała w dyamentach. Druga tabakiera złota w kolory ślicznie adornowana.

Dla Officerow Szaraiu wewnętrznych. Dwa zegarki złote w kolorach z łańcużkami także złotemi, wszystko dyamentami sadzone. Dwa inne zegarki i onych łancużki złote z dyamentami. Tabakiera złota z emalią, i druga takąż w kolorach różnych.

Dla Dragomana Porty, czyli tłumacza. Tabakiera ośmiograniasta złota emalią i dyamentami przyozdobiona.

Prócz tego kleynoty w rezerwę są wzięte: Puszka złota formą owalną emaliowana w dyamenty i perły nayślicznieysze sadzona, wierzch iey ma zegarek i osobkę przegrywaiąca arye. Zegar złoty z repetycyami, cyferblat podług sposobu Tureckiego zrobiony, wszystko to złote i dyamentami sadzone. Drugi podobny zegarek z repetycyami delikatne perły maiący. Inny ieszcze gładki złoty z łancuszkiem podobnym w kolorach. Dwie tabakiery złote maiące emalią i dyamenty. Trzy zegary złote z repetycyami, maiące łancuszki dyamentami sadzone. Dwanaście złotych zegarkow, których łancużki dyamenty maią. Dwanaście srebrnych zegarkow z łancużkami srebrnemi.

W Konwencyi po wielu różnych zdaniach o prawodawczey władzy, nakoniec d. 22. Lipca dekretowano:

Artykuł I. Ciało Prawodawcze ma się składać tak z dawnych członkow Konwencyi, iako też z nowo mianowanych od przeszłych zgromadzeń elekcyinych, a to w proporcyi, która aktem konstytucyinym została przeznaczona.

Art: II. Zgromadzenia elekcyine mianować będą Deputowanych do przyszłego zgromadzenia prawodawczego, a dwie trzecie z członkow czynnych (in activitate) będących w Konwencyi teraznieyszey, obrać do tego urzędu maią.

Art: III. Między Deputowanemi czynnemi nie liczą się ci, którzy od 21. Marca są w areszcie.

Art: IV. Reprezentanci aż do 6. dnia Września u Inspektora Deputacyi zapisywać się maią z oświadczeniem swego wieku, imienia, stanu &c.

Art: V. Skoro akt Konstytucyi do wszystkich zgromadzeń ludu, czyli gminowładztw Rzpltey (communes) przesłany zostanie, pierwiastkowe zgromadzenia pod dozorem Prokuratorow tychże gminowładztw i zawiadowcow Departamentu zwołane być maią w tym samym mieyscu, gdzie ostatnie zgromadzenia odbywane były.

Art: IV. Wszysey Francuzi, którzy iuż w zgromadzeniach wotowali, powinni i teraz być także przyięci.

Art: VII. Zgromadzenia pierwiastkowe nie w inny sposob rozpoczną swą czynność, iak przez przyięcie lub odrzucenie aktu Konstytucyi.

Art: VIII. Resultatum deliberacyow od każdego zgromadzenia pierwiastkowego naypóźniey dnia 11. na pocztę oddane być powinno z adressem do Deputacyi Konstytucyinych dekretow.

Art: IV. Bez pośrednie po deliberacyi względem aktu Konstytucyi, maią pierwiastkowe zgromadzenia mianować swych elektorow w proporcyi opisaney Konstytucyą.

Ninieyszy Dekret ma być przez extraordynaryinych Kuryerow do wszystkich Departamentow Rzpltey rozesłany.

Jakub Filip Dawid, który w bitwie pamiętney do puł wyspy Quiberanu prowadził woyska Rzpltey przeciwko Fortecy Penthievre stanął tegoż dnia przed Konwencyą.

Tallien zaczął tak mówić o nim: Reprezentanci ludu wolnego Rzpltey. O to iest ów Dawid, który w nieszczęśliwey bitwie 2go Prairial (12. Maia) drugiego roku śmiało walcząc za sprawę wolności, odważny w gromieniu zaiadłych na świętość praw ludu nieprzyiacioł, a żadney ludzkości nie maiących owych zuchwałych Anglikow na potarganie wszelkiey sprawiedliwości ścigaiąc, losem nieszczęśliwym od nichże w niewolą wzięty został. O dzikości niezmierna! wtrącony do więzienia został, i tam z naywiększym barbarzyństwem w samych narodach, żadnego zgoła nie maiących oświecenia, doświadczanym przez głod i nayokrutnieysze z nim postępowanie przymuszony był zaciągnąć się do Regimentu Louis Royal. Wszakże izali ci okrutnicy mogli zepsuć charakter i serce prawdziwego Republikanina? potrafiliż oni nadwątlić przynaymniey w nim ku swey oyczyznie miłość? a tey ieszcze wolney? nie, i owszem każde okrucieństwo nad nim dopełnionne nayżywszą mu pobudką było do dzieł Republikańskich. Otworzył swóy zamysł, i przypomniał, że trzeba być swey oyczyznie pożytecznym. Lecz skora ta odkryta została taiemnica, skazany na 500. okrutnych rózg. Wytrzymał smaganie, poświęcaiąc każdy ów raz bolesny miłości Rzpltey. Za przybyciem do Quiberon opuścił z odwagą Republikanowi przyzwoitą chorągiew rebellizantow. przybył do woysk Rzpltey, i dał słowo wspoł braciom swoim, iż nie upłynie 24. godzin, a forteca Penthievre wziętą zostanie, i tak się istało.

Generał Hoche wydał stosowne dyspozycye podług wskazania Dawida, który przodkował zawsze kolumnom Rzpltey i one doprowadzał. Nie ustraszony w bitwie, okazał się wspaniały w zwycięztwie. Bo gdy znalazł owego emigranta, który mu 500. kazał dać okrutnych razow, mogąc go zabić, nie innym sposobem nad nim się pomścił, tylko że go dyzarmował.

Konwencya potwierdza rangę Dawida Leütantem w iezdzie, któremu dane ze skarbu zupełne uzbroienie będzie, a Deputacya ocalenia wydać każe z koni Rzpltey dwa naywyborniey-sze rumaki.

Prezydent dał mu braterskie ucałowanie, a całe zgromadzenie radośne oklaski wydało.

Angielska Flotta przed wyspą Belle Isle dotąd stoi, iedna z fregat, aż naprzeciw Charpantier, gdzie uyście iest Loiry, daie się widzieć. Mniemano, że eskadra z port Louis wyidzie na przeciw nieprzyiacielowi, aby oswobodziła Belle Isle, wszakże marynarstwo Francyi tak iest w tym czasie dyzorganizowane, co trzeba przypisać Jakobinow rządowi, że postanowiono z portu nie ruszać eskadry.

Wszystkie listy z Nantes donoszą, że Szouanowie nad inne czasy barziey się teraz wzmocnili, osobliwie w Powiatach Laval, Enée, Fraugres, i w okolicach Nantes i Angers. Rabuią pola i niszczą wszystko, a obywatelow zabiiaią. W niższey Bretanii kontrybucye od nich nałożone są wielkie.

Wszystkie listy z Departamentow donoszą, iż Niedzieli święcenie na mieyscu Dekadow nastąpiło, na dzwonnicach, wieżach, i bramach Kościelnych, a nawet po drogach stawiaią znowu Krzyże. Mieyscami kur czuiący daie się widzieć na Kościołach zamiast czerwoney czapki. Reparuią i oczyszczaią we wnątrz domy Boże, grobowce otwarte i zprofanowane przez

Wandalow przystoynie zdobią. We wsiach, a nawet i w miastach niektórych dzwonią na Anioł Pański. Odgłos dzwonow, który od barbarzyńskich rąk uniknął, zwoływa teraz wiernych na nabożeństwo, a obywatele z sobą dawniey zostaiący w niezgodzie, teraz poiednawszy się przy ołtarzach uciskaią się na wzaiem, i żądaią przebaczenia win od Boga pokoiu, pragną końca woyny, poprawy błędow, a ukarania zbrodni.

Wszystko w milczeniu zostaie, mówi tenże Paryzki Zurnal, około Konwencyi. Takowe milczenie zda się być skutkiem oczekiwania dalszych losow kraiu, a przynaymniey obojętności. Widać iako się oczyszcza od złych członkow Konwencyi władza, na co mało kto ma wielką baczność. Historya zbrodni, łupiestw, i zabóystw, które są popełnione, zgoła teraz nie są ciekawe, iuż się okropnościami, które wprzód zadziwiały, tak nasyciły umysły, że ich ani słuchać, ani czytać nikt prawie niechce, bo się namnożywszy takowe zapamiętałości bez końca obmierzłe są dla samey wielości strasznych przypadkow. Dwadzieścia tomow napełnionych xiąg, iako *Sweteniusza* zbrodniami Cesarzow Rzymskich, nie wystarczyłyby na wyliczenie okropnych szkarad pro konsularnych, iakie są wynurzone przed Konwencyą, a podobno większa część tychże ieszcze pod zasłoną zostaiących, przeraziłaby umysł i serce każdego poczciwego człeka. Opuszczaiąc inne tak okropne szczeguły, dwa tylko okropności takowey przykłady tu przywiedziem:

Richer Serizi w wielu pismach swoich ostro przeciwko Rządowi Francuzkiemu i wszystkim niemal iego układom rysuie wiele prawdy i fałszu. Zwawość iego stylu i anekdotow strasznych przykłady, wielu do iego dzieł wychodzących pociąga czytelnikow, a drudzy że wyrazy są nadzwyczayne, a czasem przerażaiące, nie lubią takowych doniesień, a iednak powiadaią sobie o-

nich nawzaiem, i powtarzaią. Między zbrodniarzami, którzy imieniem Konwencyi wiele okropnych popełnili występków, liczy się Jozef Lebon, który niesłychane w Mieście Arras popełniał okrucieństwa. Następuiąca anekdota służyć może, za dowod szkarady; która że w tym oświeconym wieku popełniona iest, ledwie temu wierzyć można, a iednak o niey tak pisze Serizi.

Podczas przebrzydłego Prokonsulatu Filozofa Jozefa Lebon wiesniaczka przybyła ze wsi Archicourt do Miasta bliskiego Atrebatu dla sprzedania masła. Gdy na wozie z dzieckiem przy maśle siedzi, postrzega mnogie tłumy ludu i prowadzone na fatalnym wozku nieszczęśliwe ofiary na stracenie. O toż ludzie, (zawołało z niewinney prostoty to biedne stworzenie,) którzy umieraią pewnie za rzecz iakąś małą. Gdy to wyrzekła, posłyszeli szpiegowie, i dali znać o tym zaraz. Lebon każe aresztować kobietę, i przed swóy sąd stawić. Ktoby się spodziewał? sądzą biedną, stoi pod czas processu z dzieckiem od 3ch miesięcy na ręku, i dekret na śmierć wypada. Usłyszawszy ten, zawołała: Jakże to, (powtarzam iey tkliwe słowa, które natura sama dyktowała.) Za iedno słowko wyrzeczone, to wy macie oddzielić matkę od dziecięcia? Lecz o widoku prawdziwie żałośny! wyrywaią oney gwałtem z rąk niemowlę, a samą zawożą na szafotę. gdzie złożona na fatalney desce, gdy żelazo na iey niewinną szyię padło, postrzeżono w tym punkcie wytryskaiące strumieniami z iey piersi mleko, które ze krwią pomieszane, oblało kata. Ludzie czuli, pewnie na takie powieści serca wasze mocnym uderzeniem w żałośne kołacą piersi, alboż nie tak iest! A wy Panowie Filozofy, wybaczcie, ieślim was nie co z letargu nie czułości obudził, siadaycie

do stołu, kończcie wasz rozpoczęty obiad, i piicie kosztuiąc stare wino.

W innym mieyscu gdy o głodzie mówi, tak wyraża tenże Serizi: Widziałem powiada w ciągu minut 10. na iedney ulicy, siedm osob nieszczęśliwych dla głodu i słabości obumieraiących. Widziałem niemowlę przy czczych piersiach głodem zmorzoney matki umieraiące, widziałem, mamli to powiedzieć o wielki Boże? iako niewiasta z psem ubiiała się o kość wrzuconą w plugawy rynsztok, chcąc mu wydrzeć. Dowiaduię się co za stan tey nieszczęśliwey, aliż powiadaią mi, że to była niegdyś Zakonnica z tych iedna, co są powyganiane z Klasztorow swoich. Miała w prawdzie pensyą małą z początku wyznaczoną, ale gdy ta ucięta, a nie maiąc, ani przytulenia, ani obrony, ani pomocy żadney, do naywiększego przyszła niedostatku, o toż to tak z 50. iakich tysięcy niewiast cierpi, milczy, i umiera.

P. Laurence Deputowany do Tolousy, poiął za żonę córkę Markisa de Grammont. Młodość, piękność, i maiątek przystoyny, zgładziły w oczach Pana Laurence, nieszczęście, że ta Panna była niegdyś wielkiey familii. Tak pisze ieden Zurnal Paryzki.

Z Lugdunu d. 10. *Sierpnia.* Municypalnych tuteyszych władza, zatrudniała się temi dniami przywróceniem nazad obrządkow Religii. Będzie tu dziewięć Kościołow, po iednym w każdym Kantonie. Kommissya do robot publicznych wyznaczyła Architektow, aby przyzwoitę budowy do tego wyreparowali. Ich rapport nie zwłocznie ma być przyniesiony. Około 40. Xięży uczyniło iuż oświadczenie przepisane prawem, stosowne do ich Ministerium.

Od kilku dni śpiewaią w Paryżu barzo interessuiącą piosneczkę, o którey mniemaią, że iest znaleziona w murach Temple, a ma za tytuł: Młoda nieszczęśliwa w Temple.

Prawdziwa okazała się tu kontrarewolucya, (wyraza tak ieden z naszych Zurnalow) Wczora wieczorem publiczne place, ulice, zaułki napełnione były mnostwem starszych niewiast, i dziewcząt, a oprócz tego pełno było wszędy osob wszystkiego stanu, które pouwiiawszy bukiety śliczne, dla celebrowania festu Maryi, obchodziły razem imieniny wielu osob tymże imieniem zaszczyconych.

To dziś się powtarza 28. Thermidora (15. Augusta) który to dzień wszystkie te osoby nazywaią: *Notre Dame d'Aout*: Nayświętsza Panna Augusta. Ale dodaie tenże Dziennik, iescze się więcey w Departamentach dzieie. Sierp tego dnia był w spoczynku, wszystkie dziewki białe suknie powkładały na uczczenie festu N. Panny, zioła w ręku, a na głowach kwiaty. Takie się to dzieią odmiany.

Prożba Marsylczykow do Konwencyi.

„Reprezentanci ludu! Konwencya Narodo„wa, która dnia 9. Thermidora wskrzesiła Oy„czyznę, nie może lepiey obchodzić uroczysto„ści dnia tak pamiętnego, co na zawsze ma być „w dzieiach naszych wdzięczności poświęcony, „iako przez ogłoszenie takiego dekretu, przez „który sami będziecie nawzaiem poczytani za o„wych to zbawcow rodu ludzkiego, którzy przy„wróciwszy Europie spokoyność, uwielbienie so„bie i wdzięczność ziednacie od wszystkich Na„rodow.

„A iakiż lepszy iest sposob obchodzenia po„wrotu owey nayszczęśliwszey chwili, w któreyby „ludzkość uweseliła strapione serca, ieśli nie „przez woiennych zaprzestanie turnieiow, i o„kropnych tey furyi skutkow zniszczenie? Jakim„że lepiey możecie dowieść sposobem rzetelność „dobroczynnych dla Narodu waszych czynności?

„ieśli nie przez nowe i tak pożądane dobro„dzieystwo, bez którego inne wszelkie dary nam „wyświadczone przestaią być darami. Cóż bo„wiem pomoże Francuzom, że błędow zasłonę „im z oczu zdarto, a dobroczynnym wolności u„darowano światłem, iesli sama Francya wydo„być się nie może z ciemnego tylu nieszczęść „grobowca. Do czego służy nam życie bez szczę„ścia? Y czyliż iest gdzie szczęście, niech kto „chce odpowie, bez pokoiu?

(*Reszta w następuiącym Numerze.*)

HOLLANDYA.

Z Amszterdamu d. 29. Sierpnia. Dnia 24. Eskadra nasza powróciła do *Texel*. Składa się z okrętow woiennych Admirał *Ruyter*, którym kommenderuie Vice-Admirał *de Vinter*, *Równość*, na którym Vice-Admirał *Renties*, i okręt nazwany *Generalne Stany*, na którym Contra-Admirał *Story* przeciwko Angielskim i Rossyiskim okrętom, z wielą innemi okrętami znaczną są uzbroione siłą.

Wypis z listu datowanego dnia 24. Sierpnia od brzegow Texel. (Wyspa o mil 18. od Amszterdamu, gdzie większe okręta Hollenderskie stawaią.)

Dziś rano z Flottą naszą woienną przybyliśmy tu na brzegi. Chcę przeto WPanu donieść o wszystkich szczegułach krążenia naszego. Wypłynęliśmy dnia 13. z *Texel*, i wkrótce na wysokości *Camperduyn* złączyć się nam przyszło z okrętami woiennemi, które od rzeki *Mozy* i *Zeelandyi* przypłynęły. Z temi więc składaliśmy Flottę od 5. liniowych okrętow, 8. Fregat, i 8. innych zbroynych mnieyszych Statkow. Dnia 18. w nocy powstał szturm, i burza okropna, a w ow czas 5. okrętow zbliżonych więcey liczyliśmy do naszey Eskadry, niżli do niey należało. Te przecie dały się nam

poznać, że Angielskie okręta od 74. armat, i Kutry były. Przez osobliwsze manewry usiłowały one Fregatę naszą *Brave*, która przez szturm od Flotty nie co się oddaliła odciąć, lecz Admirał nasz kazał natychmiast linią do batalii uformować, zatym się cofnęły. A my pływaliśmy tu i owdzie przez godzin pięć, ale Anglicy zawsze się trzymali pod wiatrem, tak, żeśmy żądną miarą zbliżyć się do nich nie mógli. Tym czasem powstał wiatr pułnocno-zachodni, morze się wzniosło wysoko, a my wpadliśmy wniebeśpieczeństwo, gdyż nam reyterada żadna się nieudawała, bo awangarda Flotty nieprzyiacielskiey chciała nas uwodzić pókiby reszta ich okrętow nie nadeszła. Wszakże przezorność Admirała uchroniła nas od zguby. Dał on sygnał, abyśmy płynęli do *Texel*, gdzieśmy szczęśliwie o godzinie 6. wieczorem przybyli.

Dnia 21. znowuśmy na morze wyszli dla wypatrzenia Flotty nieprzyiacielskiey. Na wysokości *Cap Egmond* z wieczora powstał grzmot i łyskawica, a w nocy szturm, przez co niebeśpieczno było trzymać się brzegow, a bardziey ieszcze daley na morze płynąć, gdyż usłyszeliśmy wystrzał sygnałowy od Flotty nieprzyiacielskiey. To było powodem zapewne Admirałowi do powtornego weyścia do *Texel*. Skutek okazał, żeśmy bardzo rostropnie postąpili, bo w kilka godzin potym okazała się skombinowana Angielska i Rossyiska Flota mocna do 30. okrętow, między któremi więcey niż 20. ciężkich liniowych okrętow płynęło. Od dwoch dni znayduie się ustawnie ta Flotta przed *Texel* wcale bez pożytecznie krąży ona, i wrócić się na reszcie będzie musiała. My zaś przeciwnie kontenci iesteśmy, żeśmy z naszemi okrętami szczęśliwie się złączyli, i starać się będziemy przy sposobnieyszey pogodzie z uproporcyonowaną siłą zyskać sławę Niderlandzkiey mary-

narki. Wszakże i tak podchlebiać sobie możemy, iż gdyby nie przeszkoda wiatru, pewne byłyby nasze zwycięzkie laury.

NIEMCY.

Z Wiednia d. 22. Sierpnia. Głoszą tu, że ma wkrótce nastąpić znaczna w Ministerium tuteyszym odmiana.

Listy z *Semlina* donoszą, że Garnizon Turecki w *Belgradzie* wzmocniony iest 7,000 ludzi.

Xże *de Nassau* z Genui popłynał do Hiszpanii.

Z Wiednia d. 26. Sierpnia. Sławny Muzyk Pan *Köllig* znaiomy światu przez wydoskonalenie delikatnych tonow instrumentu harmoniki od P. *Franklina* wynalezionego, gdy teraz przez różne na tym wspaniałym instrumencie proby wynalazł nowy instrument Muzyczny o wielu stronach dla grania ręką, którego prześliczne dzwięki przewyższaią wszystkie innie instrumenta słodyczą i wesołością głosow, nazwał ten instrument *Orphica*. Cesarz Jmć wydał Panu *Röllig* przywiley na lat 8. wyłączaiący innych wszystkich od przedaży takiego instrumentu.

Z Moguncyi dnia 30. Sierpnia. Po czteromiesięcznym w tych stronach spoczynku oręża, nocy zaprzeszłey znow się zaczeły kroki nieprzyiacielskie z strony Francuzkiey. O godzinie pierwszey mocna Republikanow kolumna z Infanteryi i Kawaleryi z wzgorkow *Lanbenheimer* przybliżyła, zegnała nasze forpoczty przy *Weissenau*, i uderzyła na stoiący w tym mieyscu Regiment *Roth-Mantel*. Gdy się nasi uszykowali do obrony, i zaczęto sypać ogniem z armat, i nadeszły posiłki z obozu przy *Favoritte*; zacofnął się więc nieprzyiaciel utraciwszy nieco ludzi, atoli i my ponieśliśmy stratę w 2. zabitych i 5. rannych. Zabrali też Francuzi wiele z Regimentu *Rothmantel* w niewolą.

Zawczora Francuzi znowu wyspę Reńską między *Gutermann* i *Neuwied* leżącą opanowali.

Z Maynstromu dnia 31. Sierpnia. Francuzi w trzech różnych mieyscach gotuią się przeyść Ren koniecznie, to iest przy *Urdingen*, na przeciwko *Neuwied*, i przy *Oppenheim*. Już przy ostatnim z tych mieysc wystawili 16. ogromnych bateryi. Zawczora w nocy zaczeli w okolicy *Neuwied* mocną kanonadę, strzelali nawet do Miasta, przez co wielu mieszkańców z onego wystraszyli.

Z Berlina dnia 18. Lipca. N. Imperatorowa Rossyiska zakupiła wielki zbior ostbliwszego szacunku i rzadkości Mappy Geograficzne, i piękną Bibliotekę ś. p. Professora *Büschinga* za 24,000. Zł: Hollenderskich. Dodała ieszcze N. Monarchini do tey zapłaty dar przywoity.

Z Potzdamu d. 4. Września. Straszny pożar obrócił tu w popioł Kościoł S. Mikołaia niedaleko zamku sytuowany. Nie można było dać ratunku, bo wieża reparowana, gdy w czasie przez Blacharza ołowiu rozpuszczania zachwyciła ogień, od wiatru ten rozżarzony obiął Kościoł i pobliższe domy.

DONIESIENIE.

Licytacya Dworku Urbankowskich *narożnie przy Ulicy* Wspólney *pod Krem* 1651. *sytuowanego na dniu 17. miesiąca Września R. 1795. przez Urząd Ławniczy Miasta Warszawy na Ratuszu tegoż Miasta o godzinie 3. po południu odprawiać się będzie. Życzący go nabyć, aby Terminu Licytacyi attentowali, oraz Kredytorowie Prawa i pretensye do tegoż Dworku maiący, ile edyktalnie do Sądu Woytowsko-Ławniczego Miasta Warszawy zapozwani w Kancellaryi tegoż Sądu likwidowali, obwieszcza się.*